

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Feriam Secundam Hebdomadæ Sanctæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

vel ad Diabolum; cum regnum Diaboli sit tyrannicum, & consequenter crudele, durū furiosum; Sequitur Christi regnum esse legitimum, & consequenter regnum amoris. Ne quis autem huius nominis suavitate decipiat, scire unusquisque debet amoris imperium non esse molle & delicatum, sed forte & imperiosum. Vide enim quò perducatur amoris imperium; cui nihil unquam satis, immò ut ille loquitur, etiam de impossibilitate non capit solatium. Certè si amor sit in pœnitent-

re, quid non efficit? quid non exigit? Quod si sit in homine innocente, aut homine perfecto, quas non exercet tyrannides? quò hominem non perducit? Hoc satis in se experitur, quicumque amat; hoc omnis qui amabit, Amabat ille, & fac, quod vis. Sed si amas, id facies quod ille volet. Fœlix qui novit, miser qui nescit; Hoc experiri nobis donet qui solus amorem dare potest: qui solus amorem nostrum meretur: qui solus amorem nostrum potest compensare, Iesus Christus. Amen.

FERIA SECUNDA.

HEBDOMADÆ SANCTÆ.
CONCIO PRIMA.

De præparatione ad mortem.

Sine illam ut in diem sepulturæ meæ seruet illud. Ioan. 12.

IN domo Simonis Leprosi in Bethania mirabile instituitur Christo conviviū, quod & vitæ & mortis est. Certè in omni convivio utrumque reperitur: comedunt enim homines ut vivant; & ferè in hominibus causa mortis est alimentum: sed in hoc convivio illud est præcipuum quod sit convivium vitæ: Nam quia Christus Lazarum suscitaverat in Bethania, cum Christus illuc venisset fecerunt ei cœnam ibi ut ait textus: additur etiam Lazarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo: vere resurrectionis testis existens. Ut autem scias esse convivium mortis, Maria accepit libram unguenti nardi pistici præciosi, quo unxit & pedes & caput Christi est interpretatus, un-

ctione mortis: unde subdit, *ut in diem sepulturæ meæ seruet illud*; quasi diceret, hæc unctio facta est in officium sepulturæ meæ unxit enim me sicut solet ungi corpus mortuum Christus itaque non ad delicias hoc officium accepit, sed ut sepulturæ officium, plusque fecit Magdalena quam putavit; nam & viventi, & mortuo officium reddidit; ac sicut aliquando præveniendâ erit à Christo, qui ei apparebit vivus, cum mortuū requiret; ita nunc Christi mortem prævenit, & vivum, ungit ut mortuum, unde dicitur, Marci 14. *Prævenit ungere corpus meum in sepulturam.* Vide itaque diversa duarū sororum officia. Martha ministrabat; Lazarus discumbebat; Maria ungebat

Primum

Primum obsequium commune fuit, nam Martha ministrabat conviviis: Lazarus sibi attentus erat, unus erat ex discumbentibus: sed Maria ad Christum solidè attendit, cui & seipsam & sua liberaliter impendebat; Exterfit enim pedes eius capillis suis, & unxit pedes Iesuz: unde quid sequatur, & domus impleta est ex odore unguentis: Sanè eius exemplum univèrsam Ecclesiam odore replevit, & nos in odorem unguentorum eius curremus: Sed ne inutiliter curramus, gratiam Dei postulemus per Virginem, **Ave Maria.**

OPORTET, Auditores, me vobiscum hodie partim imitationem religiosi officij Mariæ Magdalenæ erga Filium Dei: Pro parte vestrà vobis relinquendo cuius abstergenti pedes illius, hoc est, secundum Sancti Augustini interpretationem, concredendo charitati vestræ curam pauperum, qui Salvatoris pedes sunt, quibus saltem impendatis quæ vobis superflua sunt, significata per capillos: mihi verò retinendo odoramenta unguentaque, ut ea copiosè capitis vestris affundam, præveniendò scilicet sepulturæ vestræ diem, vosque disponendò maturè ad mortem, suscepto in manum officio eorum qui vos ad benè moriendum adiuturi sunt. Spero sic commoverim cuius salutis vestræ, gratum fore vobis officium à me præstari, longè optimum omnium quæ expectari possent ab homine obsequij vestri, studiosissimo. Sermone exordior.

Hæc I. propositione: Nullum tempus est impendendum melius, eò quod ponitur in comparando sese ad mortem.

1. Ratio, quia satis semper futurum est temporis ad reliqua negotia, minime verò ad illud semper satis erit, *Pauperes enim semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis.* Testis esto ille qui aiebat, Inducias usque ad mane, Inducias usque mane.

2. Ratio. Quia ultimum est, & sum-

mum officium quod nobis præstare poterimus, nam in eâ te expectare aliorum opem, meræ nugæ sunt: Itaque si te amas, de hæc re, tanquam de summâ, tibi provide: *Miserere anime tuæ placens Deo: Psal. 48. Frater non redimit, redimet homo, non dabit Deo placationem suam:* Id est, ne frater quidem juvare poterit in illâ horâ, multò minus, alter homo: itaque eo tempore nemo redimere potest.

3. Ratio. Quia res est summi momenti.

1. Ex frequenti admonitione Christi Domini: *Matth. 24. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Ideò & vos estote parati, quia quæ nescitis hora Filius hominis venturus est, & Matth. 25. affert similitudinem Virginum prudentum, & fatuarum: Et quæ paræ erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua, &c. Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam: & alibi, quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate.* Unde varia exempla affert sui adventus: Exemplum furis, diluvij superve: *icantis, & laquei injecti super homines, ut intelligas Dei esse propositum homines non opinantes intercipere.* Cùm tamen adeò sæpe moneat, ne imparati intercipientur, signum est rem esse magni momenti, & cui maxime attendere homines debeant.

Quia agitur in hæc præparatione de summâ rerum: ex hæc enim ferè sequitur bona aut mala mors, nam licet exterius videantur mortes non differre, in ijs qui moriuntur, re ipsâ tamen valde differunt, mors quippe peccatorum pessima: *Contra verò, pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius: Quin etiam ejus diversitatis sæpe signa dantur: unde superstites vel lætantur, vel augent luctum suum: Inde etiã sæpe pendent vel felicitas, vel damnatio: est enim momentum unde pendet aternitas, vel beata, vel misera.*

3. Quia in eo est prædestinatio, vel reproprobatio: Id est, ultimus quasi effectus prædestinationis, vel reprobationis; quòd Deus

quosdam occupet paratos, alios autem imparatos: Lucæ 12. *Beati servi illi, quos cum venerit Dominus, invenerit vigilantes.*

4. Quia in ea re non licet bis peccare, error enim est irreparabilis, semel siquidem tantum morimur, atque inde omnia pendent: Ecclesiastis 11. *Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad aquilonem; in quocunq; loco ceciderit, ibi erit.* nam mors affert immutabilitatem.

5. Quia Deus revelavit Sanctæ Gertrudi cum aliquis ante mortem aliquid egit, quo se ad mortem disponderet, se illud omne ei reservare in diem mortis.

II. Propositio tempus minus aptum ad comparandum se ad mortem ipsum est mortis tempus 1. Quia sæpe illud tempus non datur, secundum illud. *Me autem non semper habebitis.* possum enim subito mori, vel sensu deiici, vel privari uti sensuum, vel vi mo. bi impediri, vel justo Dei iudicio ob socordiam meam eo gratiæ auxilio destitui, quod in hora mortis ad res meas in tuto collocandas est necessarium: Itaque idem nobis potest contingere, quod stultis Virginibus, quæ cum oleum non habuissent veniente Sponso, exclusæ sunt à nuptiis, & clausa est ianua. Ex quibus intelligi potest quantum sit periculum, quod in re tanti momenti, etiam dubiū, est extimescendum, & verò probabile apparet. Sicut enim ob experientiam, licet omnes aliæ rationes deessent, certi sumus omnes homines esse mortales, ita etiam eadem constat experientia, maximam hominum partem moti imparatam, & non opinantem: quanquam & hoc nobis aliæ persuadent rationes, uti comminationes Christi Domini, & vita in multis sceleribus transacta cum nulla suæ salutis cura.

2. Quia tempus mortis fere solet esse impeditum: ubi enim dolor, ibi sensus, & huc tendit omnis animæ intentio, ait Augustinus: *quid enim facias in tanta angustia? Cogi-*

ta quid facerit Saül dum ensi suo incubuisset; hinc enim vivere non poterat, jam gladio transfixus; itaque in illa angustia, aliter manum ad necem imploravit. Hanc angustiam sic expressit Ecclesiastes cap. 8. *Non est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis:* Olympiodorus interpretatur de precibus hominis morientis pro impetrando plusculo temporis: nequaquam enim poterit eiusmodi preces effundere, mitte me Domine in vitam, ut penitentiam subeam peccatorum, & da mihi ut penitentiam causa modicum quid adhuc vivam. Pergit Sapiens. *Non finitur quiescere ingruente bello:* Nam quid memorem quod ait S. Ephrem & quod alias diximus de statu eorum qui agunt animam? Non vides (ait) apud fratres morientes, animamque agentes, quibus assidemus, quam terribilia tunc eis accidere cernantur, &c.

3. Quia illud tempus non sufficit ad tantum opus: neque enim vno die discitur bene mori, & usurpari potest illud Cassiodori de arte bellica: *Ars bellandi, si non præcluditur, cum necessaria fuerit non habetur:* Nam cum plurima in eam horam passim rejiciantur, incredibile est quantum negotiorum illo tempore sit præstandum.

4. Denique quomodo hæc convenire possunt, eodem tempore, plus tentari plusque operis habere; & simul minus habere spatii, cum mors instet. Quis jam efficere aliquid potest in tantis rerum omnium angustis, cum anima ad præterita se refert non audet, ad futura quod eat nescit, in præsentibus consistere non sinitur? Hinc itaque patet mortis tempus esse minimè idoneum, ad se comparandum ad bonam mortem.

III. Propositio. Quandoquidem, ad hoc minus aptum est tempus mortis, consequens est ut ante mortis tempus id facere oporteat. Eò pertinent verba, Evangelii à me citata,

Sine illam ut in diem sepultura mea seruet illud; quasi diceret, quia hoc officium unguendi, quod mortuis fieri solet, mihi mortuo præstare non poterit, propterea id nunc prævenire: est igitur unguentum sepulturae meae. Et certe illud accidit nam cum Magdalena summo mane profecta esset ad monumentum, ut Iesum ungeret, suscitatum reperit: quod itaque suo tempore facere non potuit, tum ob corporis absentiam, id fecit ante mortem, sed pro sepultura: secundum illud Marci 14. *Prævenit ungeri corpus meum in sepulturam.* Ita ante mortem disponere se oportet, quandoquidem in ipsa morte fecerit non licet: quod quo fructus fiat, diximus revelatum fuisse à Christo Sanctæ Gertrudi: Et ei qui id fecit contingit quod dicit Iobus cap. 5. *In sex tribulationibus liberabit te. & in septima non tangit te malum:* Septimam tribulationem Sanctus Gregorius mortis difficultatem interpretatur in Moralibus.

IV. Propositio Quia vero tempus magis accommodatum, ad præparandum se ad mortem, illud est quod eam antecedit, sequitur id esse faciendum ante mortem, quod tempore ipso mortis faciendum erit. Scio id tam ab aliquibus esse factum, ut nonnulli sæpius in vita sese tractant, quasi mortuos. De Pacuvio Syriæ Præfecto, quod & alias diximus meminit Seneca, quoti die in lectum deportatum fuisse cum symphoniâ puerorum canentium *Βεβιωκε, Βεβιωκε.* vixit, vixit: & ita nullo non se die extulisse. Alij adfuere suis justis funeribus, vigiliis, & Missæ Mortuorum. Alii in ipsis sepulchralibus loculis decubuerunt. Non hæc damno, sed utiliora, & communiora omnibus consulo. Vt itaque rem propius attingamus, & de præparatione ad mortem dicamus.

Existimo præparationem ad mortem triplicem esse, secundum tria tempora quibus

fieri potest. Primum est tota vita: Alterum singulis annis. Tertium in morbo, aut in quocunque mortis periculo.

I. tempus observatur: tum quia semper vivimus in certo, atque dubio, cum nullum sit certum mortis nostræ tempus, nulla hora determinata. *Nescitis diem neque horam:* Occupari enim possumus improvide; idemque nobis potest contingere quod stultis Virginibus, quæ cum non haberent oleum veniente Sponso, exclusæ sunt à nuptiis: tum quia ipsa vita nihil aliud est quam quædam benè moriendi disciplina: Itaque S. Nazianzen. orat. 10. refert suos liberos instituisse, ut scirent vitam nihil aliud esse quam quandam migrationis ab hac vitâ meditationem: *μελέτην λυσεως.*

II. tempus observandum est, quia singulis annis sumus morti viciniore, atque identidem rationes nostræ componendæ sunt.

III. Denique, quia mors instat, & quia ut monet Angelus in Apocalypsi cap. 10. *Tempus non erit amplius:* De duobus primis temporibus hodie nobis dicendum: De tertio crastina die.

Optima itaque præparatio per totam vitam, est bona vita: nam raro contingit ut qui malè vixit, benè moriatur. Tremenda sunt Sancti Hieronymi verba, qui moriturus, cum suos adhortaretur, uti refert Eusebius in epistola ad Damasum, adiecit: *Vix de centum millibus hominum, quorum mala fuerit semper vita, meretur unus habere à Deo indulgentiam:* hoc multiplici experientia didici, quod ei non bonus est finis, cui mala semper fuit vita: è contrario verò qui benè vixit, benè moritur: etenim mors quædam vitæ portio est, cum sit ejus finis ac terminus. Sed quia illud nimis generale est, observanda sunt quæ monet Christus in hunc finem, Lucæ 12. *his verbis Sine lumbi vestri præcincti, & lucerna ardentes in manibus vestris, &*

vos similes hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur à nuptiis. ut cum venerit, & pulsaverit confestim aperiant ei: ubi tria nobis præcipiuntur, in quibus præparatio ad mortem continetur:

1. *Ut renes scilicet sint præcincti*, quibus verbis quo significantur: Vnum est, ut studeamus mortificationi, tum vitiorum, tum passionum, tum voluptatum, ut crucem nostram deferamus, & nos ab aliis cingi patiamur. Vno verbo, vita omnis nostra debet in eo versari, ut mori assuescamus; id est, ut nos privemus rebus sensibilibus, & iis quæ delectant, & corpore nostro; eo sensu viventem quem habimus morituri; id dico pro affectu: hoc est enim lumbos cingere: Hinc quippe fit, ut facile ista deferamus in morte, quia mori didicimus: hinc oritur discrimen anxietatis & tranquillæ mortis: is enim qui sic vixit, omnia libens deserit; ab altero extorquetur anima ut ab invito: juxta illud, *Stulte, hæc nocte animam tuam repetent à te, & quæ parasciuius erunt?* hinc demum Apost. Petrus 1. Epist. cap. 2. *Obsecro vos tanquam advenas, & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militans adversus animam* 2. *Renes cincti* significant hominem collectâ veste, vel ad agendum, vel ad iter esse paratum, quod illi in nostrâ materia convenit, qui nihil habeat præterea agendum in vita circa res humanas; unde necesse est ut suis rebus exterioribus providerit: quod consilium magni momenti est, ut nemo ita se implicet, & involvat in aliquo negotio, ut si à morte deprehenderetur, non posset Dominum vocantem sequi, & esse, ut ait Psalm. 87. *inter mortuos liber.*

Alterum quod Christus præcipit, illud est. *Et lacerna ardentes in manibus vestris.* Bona opera intelliguntur, quæ sola nos comitantur, & adsunt in morte. Itaque in genere significantur opera bona, ut fiat meritum collectio. Semper enim aliquid est reponendum. Nulla dies,

& si fieri potest, nulla hora prætereat sine dato beneficio; alioqui ut ille aiebat: Amici diem perdidimus. Sed videndum ut fiant in gratia, ne pro æternitate sint amissa: Ecclesiasticis 9. *Quocumque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia, erunt apud inferos, quo tu properas;* & Proverb. 13. *Anima operantium impinguabitur.* Quid enim expectamus? Ioan. 9. *Venit nox, quando nemo potest operari;* & Apostolus ad Hebr. 3. *adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati;* & ad Galat. 6. *Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet, &c.* Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes: ergo dum tempus habemus, operamur bonum. Cogita quod ait Ecclesiastes cap. 9. *viventes sciunt se esse morituros, mortui vero nihil reverunt amplius, nec habent ultra mercedem:* Id est, nihil amplius mereri possunt: Quia ut ait S. Hieronymus, Mortui nihil valent ad id adire, quod semel secum tulerunt de vita. Et ratio est: quia sunt in vitæ termino, ultra quem nullus est progressus; nulla cum legislatore quasi negotiandi inducia, sed accepta mercede, & persoluto denario divino, sine fine quies, atque fruitio. Sic ille supremus gratiæ arbiter statuit, sic promisit, sic rerum natura poscebat, ut aliquando tandem succederet merito sua merces ultima. Sic etiam ipsa humani status, & via, & viatoris natura exigit, ut deficiente & via, & studio, laborandi etiam ac merendi locus & tempus deficient. Nemini hoc loco S. Hieronymus erroris Originis, & Origenistarum his verbis: Licet quidam huic expositioni contradicant, asserentes etiam post interitum, excrescere nos posse, & decrescere: sed refelluntur multis locis Scripturæ, ubi variis similitudinibus, res eadem exponitur, & confirmatur: videlicet, tempus

tempus laborandi, & seminandi, vilicationem exercendi, aperandi in die, cibum victumque dum vivimus quæritandi; idem esse & merendi apud Deum, & agendi in corpore, velut sarcina, merendi videlicet atque elaborandi consortio. Quæ cum ita sint necessæ est commeatum in tot annos comparare. Quidenim facies per totam æternitatem, si parum comparaveris? Certè pro itinere diurnitate sumitur maius, aut minus viaticum? nulla autem major fingi potest diurnitas æternitate. Cæterum ambæ manus ferre debent lucernas: hoc est in prosperis, & in adversis. Item nostræ manus: ut scilicet non fidamus alienis, ut præcipua fiant à nobis dum vivimus, neque illa tantum filiis, aut aliis imperemus.

2. Significantur multa opera quæ sunt in obligatione ob varia præcepta positiva, quæ passim in vita non observantur, quoniam tempus determinatum non habent, & saltem obligant ut semel fiant ante mortem; præsertim cum tempus mortis multis rebus sit impeditum. Vide quid passim agant homines eo tempore: Omne enim ipsorum, & aliorum qui circa ipsos sunt studium impenditur in procuranda valetudine, in leniendis doloribus, & minuenda ægitudine; Sicquæ plurima, quia in hoc tempore reiecta sunt fere omittuntur. Ne igitur id ita accidat, alio tempore facienda sunt, ut actus fidei, spei, charitatis, contritionis, veræ pœnitentiæ, & similes.

Tertium quod Christus exigit, illud est ut continuò expectemus Dominum, juxta illud, *Expectantes Dominum suum quando revertatur à nuptiis: id est ut ita vivamus, tanquam morituri, quia hora non putatis, veniet, in 1. vel in 2. vel in 3. vel in 4. vigilia.* Sicut itaque viri Principes sibi præparant monumenta, ita & nos in cælo nobis locum paremus. Vno

verbo, mortis assidua meditatio, optima est ad bonam mortem præparatio; unde qui eam cogitationem in vita respuunt, ferè à morte occupantur: sed qui huic cogitationi est assuetus, non perturbatur, cum venit. Cyprian. Epistola 52. Nec dignus est in morte accipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum. Certè hæc verba Christi Domini plus aliquid significare videntur: nempe quoddam mortis desiderium: nam servi, qui expectant Dominum suum revertentem à nuptiis, eius reditum exoptant: sic Apocalypsim concludit Ioannes, *Et Spiritus, & sponsa dicunt: Veni. Et qui audit, dicat: Veni, &c. Etiam venio cito. Amen. Veni Domine Iesu,* quibus verbis nihil expressius dici potest.

II. Præparatio est singulis annis, commodo aliquò tempore, quale est harum feriarum tempus; eligendo aliquos dies, quibus omnibus aliis negotiis sepositis nostram dispositionem videamus: quia cum difficile sit tempore morbi, & mortis his rebus attendere, oportet saltem semel in anno his rebus ferio incumbere. Exiguntur autem in hunc finem à nobis tria potissimum, 1. est examen nostri status, circa vitia & peccata, circa passiones & malos habitus, circa virtutes, circa obligationes, & negotia, denique circa perfectionem, ut rationes nostras componamus cum Deo, ut vitam mutemus in melius, & nos in eo statu constituamus in quò mori non timeamus. Itaque si aliquid habes restituendum, restitue. Si aliquid vovisti, imple. Si ad aliquid teneris, satisfac. Si mala consuetudo rumpenda, id effice. Si aliquid ad salutem est necessarium id præsta. Nam si cum dotes, non facis, voluntariè omittis, nec te ulterioris vitæ spes excusat: post tot Christi monitiones, post quotidiana exempla. Si interest ut tui hæredes aliquid sciant, scribe, ut si morte præventus fueris, non id omiseris dicere, neque cum culpa prætermiseris, alioqui

aliqui nulla erit tibi coram Deo excusatio.

2. Per Confessionem generalem tuas rationes sic compone, ut in fine vitæ non sit tibi necesse totam vitam retexere. Cum enim passim homines omnem suam ad mortem præparationem in confessione sua constituant, & nunquam ferè peius fiant confessiones quàm illo tempore ob vires animi, & corporis debilitates, & memoriam deperditam; oportet ut aliquoties in vita, hoc est semel saltem annis singulis ea ratione fiat qua vellemus in morte eam obire; hoc est perfectissimè.

3. Per Communionem ferventissimam quasi esset ultima. Nam licet extra morbi periculum sumi non possit Eucharistia in modum viatici, tamen sic communicare possumus, quasi ultima vice id fieret, idque in ordine ad profectioem ex hac vita disponendam. Sed quia tempus mortis nostræ adèd est incertum, hanc ego quotidianam præparationem necessariam esse puto, ut vel mane, vesperti, vel bis in die assuecamus actui contritionis: Vel si sit conscientia aut legitimum dubium peccati mortalis, ad confessionem accurramus, nam in re tanti momenti, non est jacenda alea. Denique ex virtutes, & iactus exercendi in vita, qui in morte erunt faciendi, ut ex habitu tunc facile fiant. Meminit Cardinalis Bellarminus cuiusdam qui cum in morte rogaretur ut actum contritionis exerceret, negavit se scire quid esset contritio, itaque se huic rei vacare non posse.

Quid à te sperare possum, mi Auditor, in tanta tuæ salutis negligentia? Quid hætenus fecisti, ut te ad tantum opus comparares? An putas, rem non esse tanti, ut hoc curare debeas? Sed cum mortem dico, æternitatem loquor. Cogita hic agi de tota vita tua, de toto te, de tuis totis rebus, de æterna felicitate, aut miseria, de cælo, aut de inferno. Pu-

deat te rebus adèd esse sollicitum, in isto negotio tam esse desidem. Tu unum, aut alterum diem in anno tibi denegas, qui tot dies aliis vel hominibus vel rebus tam liberaliter donas? Quantum temporis donas corpori? Cur tam parùm denegas animæ? Quantum impendis huic vitæ, & eius negotiis? Cur tam exiguam partem, & tibi mortuo & tuæ æternitati negas? Tam multi hoc unum semper cogitant, cur tu non aliquando? An id ad te non spectat? Sed te aliquando mori oportet, & citius quam putas. At tibi non deerit tempus? Ita ne? At incertus es, & occupaberis, si te & nos Christus non fefellit. An res est facilis bene mori? Sed vix tota vita addisci potest. An si semel malè, aliàs bene fiet? Sed semel tantùm morimur. *Statutum est omnibus hominibus semel mori, post hoc autem iudicium.* Non licet hæc in re bis peccare. Quodcum ita se habeat, pertinet ad prudentiam Christianam supernaturalem de re tanta, in qua rerum omnium nostrarum cardo vertitur, sic disponere, ut semper extra periculum vivamus. Hanc enim Moyses summam prudentiam existimavit; Deuteron. 32. *utinam saperent, atque intelligerent ac novissima providerent:* Aquila vertit *την εσχατην* ultimam vitæ diem. Sed nil minus homines aut cogitant, aut volunt cogitare, in quibus nescio quid potius damnum, an fœcordiam & insensibilitatem, an confidentiam stultam & ridiculam, an insipientiam, an futorem; Tu de duabus rebus sæpe cogita.

1. Tibi aliquando esse moriendum: notem, autem esse privationem huius vitæ; hoc est huius mundi inferioris, hoc est omnium locorum, omnium nominum, & qualitarum, omnium hominum, omnium rerum, & bonorum, omnium actionum circa res externas, circa & meritum, & demeritum: deinde separationem animæ à corpore, eiusque consumptionem: nam uti dicitur Iobi 14. *Homo*

cum mortuus fuerit, & nudatus atque consumptus, ubi quæso est? Denique esse transitum ad alteram vitam, eamque æternam, eamque fœlicem, vel infœlicem, utramque sub dubio, sed alteram certam.

2. Cogita mortis incertitudinem, & repentinam occupationem: potes mori subito, vel de sensu deiici, vel privari nsu sensuum, vel vi morbi impediri, vel ob peccata præterita, & in pœnam præteritæ negligentia auxiliio Dei extraordinario destitui, quò unò ad-

iutus res tuas in turò collocabis, quò destitutus, nihil omninò præstabis: ex quibus intelligere potes quantum sit periculum quod in re tanti momenti, etiam dubium extimescendum est. Beatus es Arseni; iam sæpe aliàs diximus; qui hanc horam semper ob oculos habuisti. *Vade & tu fac, similiter*, & habebis quod ille obtinuit, ut securus moriaris. Qui sic moritur, beatus erit in æternitate quam nobis donet Deus.

Amen.

FERIA SECUNDA.

HEBDOMADÆ SANCTÆ
CONCIO SECUNDA.

Quæ est continuatio præcedentis, de præparatione ad Mortem.

Sine illam, ut in diem sepulturae meae servet illud. Ioan. II.

ET adhuc hodiernum Evangelium ad Magdalenam pertinet, cuius semper amor commendatur. Fuit is sanè magnus jam à prima eius conversio-
ne; nam remittuntur ei peccata multa quoniam diligit: Sed si ipsa cum seipsa componetur, ille idem amor ita crevit, ut primus parvus fuisse videatur. Itaque initio lachrymas dedit, sed postea unguentum preciosum: initio ad pedes tantum, sed postea ausa est & caput attingere: initio iudicatur ut peccatrix, nunc arguitur ut prodiga: Nam & ubi effudit

quod effluere potuit unguenti, re ipsa etiam fregit alabastrum, ne aliquid remaneret. Eo enim amor percingit, ut si dederit hominem substantiam suam pro dilectione, quasi nihil despiciet eam: Denique initio multum fuit quod absolveretur, *va te in pace*; Sed nunc etiam eius factum in totam posteritatem comendatur: *ubicunq; predicatum fuerit hoc Evangelium, & hoc diceretur in memoriam eius.* Certè me beatum, qui Christi prophetiam ex parte hodie apud vos impleam! Ipsa unguenti sui odore totam domum implevit, & suarum virtutum odore, & fama univèrsam orbem
Sed

Sed quoniam ipsa prævenit diem sepulturæ Christi Domini, hoc idem officium mihi permittite, ut vestram mortem præveniam, vos ad rem tanti momenti disponendo: ad quod gratia nobis est necessaria, quam nobis impetrabit B. Virgo. AVE MARIA.

PLERIQUE censet, hæc Ecclesiasticis verba cap. 3. *Vnus interitus est hominis, & iumentorum: & aqua utriusque conditio*, dicta fuisse prolataque ab impijs: ut in Evangelio de Lazaro dicebamus: Sed ea quæ sequuntur, *sicut moritur homo, sic & illa moriuntur*, ostendunt æqualitatem hominis iusti & impij, qui nomine iumenti designatur, quia sensuum duntaxat usum habuit, consistere tantummodò in eo, quòd sine differentiâ homo iustus, pravusque morti tributum dependunt, & desinunt vivere. Nam cæteroqui admodùm mors utriusque discrepat; cum *Mors peccatorum sit pessima*, è contratio autem *pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius*. Scio S. Ambrosium lib. de bono Mortis cap. 2. dicere triplex esse genus mortis: Bonum scilicet unam, malam alteram, tertiam verò indifferentem. Mala mors est peccatum lethale, quò scilicet anima vitam gratiæ amittit: *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur*. Bona & speciosa mors est iustificatio, quâ peccator moritur peccato, ut iustitiæ vivat: de quâ loquitur Apostolus in Epistolâ ad Romanos. *Consepulsi cum illo per baptismum*. Mors indifferentis, est naturalis, in quâ anima se jungitur à corpore: quæ quidem vocatur bona vel mala, secundùm dispositionem ejus qui moritur. Cæterum bona mors adeò pretiosa est, ut nemo sit quin benè mori velit: juramentumque multorum, inquit S. Augustinus, istud est, possim benè mori; aut, Deus me vindicet à malâ morte: unde idem Doctor colligit, improbos magis diligere mortem suam, quàm vitam: sibi enim volendo malam vi-

tam, nullus eorum est qui sibi bonam felicitatemque mortemque non exoptat; Inde confido sermonem hunc iteratum dupliciter vobis non posse, cum in se contineat benè moriendi modum quod omnes desiderant: homo enim iustus bonam mortem exoptat, sicut coronamentum vitæ suæ; sed eam desiderat improbus sicut emendationem. At cum mors non evadat bona quasi fortuito & inopinato casu, sed consultò & ex animi studio, ac secundum rectum ordinem qui adhibetur; aliunde verò cum universi prope homines occupatos se ac interceptos ab postremâ illâ horâ videant, sicque angustatos ut illud scilicet benè mori, rectè ab eis fieri non possit, date id mihi, ut in sermone inchoato persistam, anteveniamque exemplo Mariæ Magdaleneæ erga Salvatorem, sepulturæ vestræ diem vestræ diem, vosque disponam ad benè moriendum. Distinximus tria præparationis illius tempora, universam scilicet vitam; aliquot, annò quòlibet, dies; vitæque nostræ ultimum tempus, sive in morbo, sive in aliquo alio periculo mortis. Cum dixerimus de primis duobus, reliquum nobis est ut loquamur de hac ultimâ præparatione, quæ omnium plurimi interest; ut potè sola qua nobis superest, & quæ propius mortem nostram attingit, sine quâ quæ superiores nobis inutiles sunt, & quæ aliarum duarum potest vitia supplere.

Ultima proinde dispositio est in morbo, vel in periculo, aut certo, aut incerto moriendi: quia extra morbum alia sunt, pericula, ut ei qui ad bellum proficiscitur, saltem ad conflictum; ei qui navim conscendit ad longum iter in mari: item mulieribus prægnantibus, paulò ante partum; & iis qui longa, & periculosa itinera suscipiunt: illi enim omnes sese disponere debent ad mortem; sed communis illi qui gravi aliquo morbo detinetur; quia morborum acutorum incertus est exitus.

I. Itaque unusquisque scire debet periculum in quo versatur, neque illud ignorare; cui rei providisse oportuit in sanitate, vel initio morbi: quin vero quilibet iudicio hoc uti potest, quod omnes morbi acuti sunt periculosi, & quisque suum periculum conijcere potest ex curâ extraordinariâ quam Medici, & domestici habent de suâ valetudine. Oportuit itaque dedisse ejusmodi mandata, ne res tanti momenti nobis taceatur; aut tanta libertas danda est, ut non vereantur domestici aut Confessarij nos de nostro periculo admonere. In quo sæpè gravissimè peccant & Medici & domestici, & ipsi ægroti: Illi quidem, quia dissimulant, fallunt, ac blandiuntur, præsertim uxores, & mariti: cum tamen inter uxorem, & maritum hæc esse deberet confidentia, ut se mutuò de re tantâ admonerent: hi verò quia ostendunt se nimium mortem expavescere; uti Ezechias vultum obvertit Isaiæ, & in lachrymas se totum effudit. Non idè tamen dissimulavit Propheta, sed Regem allocutus sic eum compellit vit cap. 38. *Dispone domui tuæ, quia morieris tu & non vives.* Et Elias 4. Reg. 1. misit ad Ochoziam qui diceret, *De lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.* Rectè dicebat Ludovicus XIII. speciem esse crudelitatis, ægroti periculum in quo esset dissimulare

II. Debet ea præstare quæ quilibet eo tempore agere tenetur, quod cum dico, plurima dico: Etenim cum multa sint præcepta positiva, quæ nunquam in vitâ sunt observata, quorum observandorum nullum est tempus determinatum, & saltem in morte obligant: itaque unusquisque intelligat se diversis rebus obligari. Tales sunt actus Fidei, Spei, Charitatis, Pœnitentiæ, Contritionis, condonationis injuriarum, satisfactionis proximo in bonis, in fama, & similibus: Item reconciliationis, declarationis obligationum realium, & rerum innumerarum,

Tom. III.

sine quibus passim homines abeunt è vivis Ad hæc, cum Christiani in illud tempus multa referant peragenda, quæ in vita facere omiserunt, saltem illud tempus diligenter expendere, in quod sua omnia rejecerunt. Ex quo fit ut cum vulgò homines, nihil magis, immò minus, agant eo tempore, quam alio quocumq; quæ tandem de maxima hominû parte habenda à nobis est opinio: Vide enim quid passim agant homines eo tempore, cum & ipsorum, & aliorum qui circa ipsos sunt, omne studium impendatur in valetudine procuranda, & leniendis doloribus & sic ea omnia omittantur quæ per totam vitam sunt omissa.

Ut itaque ab exterioribus initium ducam III. Condendû est Testamentum iuxta illud Isaiæ ad Ezechiam cap. 38. *Dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non vives.* Ita Tobias cap. 14. cum se brevi moriturum credidisset, omnia mandavit filio, quæ fieri debere credebat. Idem fecit Moyses de sua morte monitus à Deo, uti dicitur Deuter. 32. & 33. Idem Iacob præstitit Genes. 49. & sancti veteres. Neque ferendus est quorundam neglectus, qui id facere omittunt, cum sit ultimum nostrû de rebus externis iudicium, & contractior vitæ nostræ tabella: neque id facilè omitendum, cum inde plurima orientur incommoda: & saltem ea sunt ordinanda quæ pertinent ad restitutionem, & sua nomina, ac debita declaranda, atque ad mercedes domesticorum, & ad suarum obligationum satisfactionem: item quæ fieri velis pro animâ tuâ, & pro sepulturâ tuâ: uti fecit Sancta Monica, multique alii Sancti, & dicitur de Patriarcha Ioseph Heb. 11. *fide Ios. ph. moriens de professione filiorum Israel memoratus est, & de officiis suis mandavit.*

Potro illud initio morbi faciendum est, quia cû sit ultima voluntas debet maximo iudicio fieri, & maximâ curâ ne quid peccetur.

Gg

Tria

Tria verò maximè servanda sunt, Prudètia, Iustitia, Misericordia.

Prudentia requiritur, ut non sit temeritas, neque passio: ad hæc, ut omnia ita clarè dicantur & perspicuè ut non sit disputandi locus; item ut auferantur omnes cause querarum; ut periti juris & consuetudinis consulantur; ut non sit locus derogandi testamento.

Iustitia in hoc hæret, 1. ut satisfiat æri alieno, hoc est, ut debitorum fiat mentio ut solvantur; item malè parata restituantur; denique satisfiat obligationibus undecunque nascantur; ex voto, ex damno illato quomodocunque; ex mercedis inuitu. Quod si verum est quod docent aliqui Theologi superflua debere in pios usus expendi, non sufficit, si id non sit factum, se de omissione accusasse, sed oportet quod ommissum est, eo tempore præstare: Ita Bellar. l. 2, de arte benè moriendi cap. 5, quod præsertim intelligendum est de bonis Ecclesiæ. Eòdem modo si impositæ sunt ad satisfactionem peccatorum aliqui; eleemosynæ, vel aliquæ obligationes non sunt à parentibus persolutæ, earum ratio habenda est, & facienda satisfactio. 2. ut ijs opes relinquuntur ad quos de jure pertinent, maximè si egentes sunt: ne alioquin à morientibus jura lædantur: & ita providendū est ut hi non sinant se ab æquitate abduci odio, vindictâ, aut alia passione: In ijs verò quæ pro arbitratu dare possunt, & disponere ad libitum, spectent 1. gloriam Dei; 2. Majores necessitates proximorum; 3. gratitudinem.

Misericordia servare debet ordinè charitatis: & 1. ratio habeatur domesticorum: 2. consanguineorum: 3. amicorum, & à quibus beneficium accepisti: demum aliorum secundum præsentem statum, quia in universum nihil definiti potest. Cæterum qui aliorum meminit, videat ut sui ipsius non obliviscatur. Itaque de eleemosynis provideat, & faciat sibi

amicos de mamonâ iniquitatis qui eum recipiat in æterna tabernacula: & si cum viveret septem opera misericordiæ non obivit, prospiciat ut fiant: ut in die judicii possit audire, *Esurivi enim & dedisti mihi manducare*, &c. Sed supra omnia provideat sibi multa Mislarum Ad extremum de quibusdam admoneo.

1. Est, Melius futurum si diu ante mortem fieret testamentum: tum quia maiore iudicio fit: & maiori libertate; tum quia sæpè homines incauti nec opinantes deprehenduntur, & multa ignorantur, quibus à nullo provideatur; unde in multis violatur iustitia, cuius peccati nemo reus præter mortuum; & sæpè domus pereunt, & sit postea id à quo semper abhorruimus. itaque sapientissimus Romanorum Cato dolebat se vel unum diem vixisse non condito testamento: præsertim cum mortui possit testamentum ad libitum, & addi codicillus.

2. Est, ut si testamentum contineat aliquas Eleemosynas, aut opera pia, fiat in gratia, ut prodesse possint ad meritum vitæ æternæ: Itaque aut post confessionem est, aut post factum actum contritionis aut saltem post ista, ratum habendum, ut dispositio facta præsit ad salutem; neque sit tantum actus prudentiæ humanæ, sed etiam supernaturalis.

3. Est, plurima esse quæ longe melius fiunt à nobis, quàm aliis committuntur: nam si nos ipsi in vita omisimus, quomodo id alii facient; præsertim cum hodie liberi & hæreses sibi omnia deberi credant, unde parentum animas negligunt, itaque non restitunt, atque interim animæ parentum in pœnis solamen expectant, atq; ingemiscunt, dum mille prætextus filii reperiant cum parentum dedecore, necorum nominibus satisfaciant.

4. Est, cum mors sit bonorum spoliatio, & testamentum quædam illorum derelictio, faciendam hanc esse, ex animo, neque quasi

quasi ab invito, illa esse extorquenda. Et tu quoque id sæpe cogita dum laboras, dum in illis comparandis insudas, aut in ædificandis domibus, aut in ornandis, te omnia illa aliquando esse relicturnum, & in alios translaturum: Itaque non sic esse diligenda, ut non sponte sed coactè relinquantur.

5. Quod si alio sine extra testamentum ordinanda, hoc facito suo tempore, & ut aiebat Romanorum doctissimus Varro, collige sarcinas, & ita accinctus ad profectorem paratus esto: & illud imple Christi Domini, *Sint lumbi vestri præcincti*. Fœlices illi qui ab omni rerum temporalium cura, & molestia liberi sunt, quales sunt Religiosi, qui cum Apostolo Petro dicere possunt *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*. ex quibus fuit S. Augustinus de quo hæc habet Possidius in ejus vita: Testamentum non fecit, quia unde faceret pauper Christi non habebat: quamvis enim Episcopus esset, tamen more Regularium nihil proprii habebat.

IV. Fieri confessio debet, neque ad extremum differenda est, ob periculum, ne ante occipemur aut leehargia, aut stupore capitis deliratione; præterquam tanti momenti res debet fieri cum aliqua animi corporisque vi, sic ut ægrotus seipse accusare possit: Vbi quæ subijcimus observari oportet.

Faciendam esse Confessarij optionem qui nobis id temporis aptior sit: nempe qui eruditione, animique fortitudine præditus existat, ad veritatem nobis in tanti momenti occasione non reticendam. Sicut enim in morbis ordinarijs, Medici quoque ordinarij sufficiunt, ac in periculosis advocantur peritissimi quique, ac celeberrimi, sic in ultimis confessionibus agendum est, ubi nullius personæ sed necessitatis solius rationem habere oportet.

2. Satis esse non deberet attendere tempus ab postrema confessione transactum, sed ge-

nerali confessione revocanda esset in memoriam vita universa: Saltem insistendum est in tempore post ultimam confessionem generalem, si nobis hæc satisfecisset. Ratio est, quia postrema hæc confessio est ultima cautio quæ adhibemus conscientie nostræ rationumque redditio ex qua judicandi sumus: quapropter admodum refert nihil in ea ulterò vel per incutiam omitti.

Judicare seipsum severè oportet, larvam simulationibus omnibus tollendo nos quibuscunque erroribus, qui nos per vitam tenuerunt, ut qui nudi penitus, in Dei conspectum venturi simus, sine excusatione ac sine defensione, neque ullo seu nostro, seu populari errore obtekti: quod efficit ut aliter in ultima confessione ac in alijs accusare se homines soleant: nescio enim quo pacto accidit, ut eo tempore omnia nobis alia ac insanitatis statu appareat.

4. Expediit eo tempore, se accusare non solum de rebus commissis, & iis quæ alicujus sunt momenti, verum etiam de omissis, quibus muneris nostri ratio, justitia & misericordia nos obligabat; quo maxima mortalium parti perniciem infert, qui quidem res tantum commissas aliquo in numero habent, nec attendunt omissas. Item de universis rebus dubijs, & de iis quæ magis conscientiam nostram gravant. Immo quantum fieri potest de omnibus peccatis venialibus secundum universas species; de omnibus pigre ac negligenter factis; tum nihil inquinatum sit in circuitum in cælos, & studendum sit lucrifacere plenariam indulgentiam, quæ non obtinetur, nisi peccatis omnibus remissis.

5. Si aliàs unquam contritio valuit, eò præferim tempore locum habet, 1. quia ut aliqui docent, obligat aliquando; igitur, maximè eo tempore: 2. Obligat amoris præceptum si usquam; certe eo tempore. 3. Quia supplet defectus confessionis: ut nimirum fiat

cu m vero dolore præteritorum & proposito emendationis ut peccata deseramus: Sed tunc vix fieri potest nisi ab eo qui sanus ea præstiterit. Iam diximus supra referre Bellarminam lib. 2. de arte bene moriendi cap. 6 se cum adisset morienti, eum de contritione monuisse, morientemque respondisse se nescire quid sit contritio: cumque rem explicasset ipse qui aderat, subdidisse ægrotum, non intelligo, non sum capax harum rerum, & ita obiisse relinquentem apertissima suæ damnationis indicia.

6. Ac licet eo tempore difficilis videatur satisfactio, quia tamen si unquam digni faciendi sunt fructus penitentiae, cum præsertim unusquisque eos fere ad hoc tempus differat, ea pars maximè implenda est. Itaque: 1. restituendum si fieri possit: 2. satisfaciendum: 3. remittendæ iniuriæ, & quærendæ reconciliationes; deserendæ, & abruptendæ peccatorum occasiones; quod vix unquam à sanis hominibus præstatur. Quia verò ægrotus non potest multum orare, nec aliquid pati in corpore; potest verò facere eleemosynas, potest missas & preces jubere, potest liberare detentos in carcere; propterea hæc illis sūt imponenda: sicut etiam tolerantia facilis, & voluntaria morbi, & dolorum: quæ omnia ab eo sperare qui est in extremis perdifficile est, quoniam afflictæ vires id non ferunt, & deest attentio necessaria, & animi præsentia: quare non ita differenda est Confessio.

4. Postulanda est Communio & ea quidem ad Viatici formam, quæ forma duo efficit: 1. ut à non ieiuno quavis horâ sumi possit 2. ut peculiarem habeat effectum conformè statui præsentis: Hic autem ambigi potest, an sit præmittendum Viaticum, an Extrema unctio, nam si veterem Ecclesiæ morem attendamus, prius dabatur Extrema unctio, postea Viaticum, quod erat ultimum Sacramentorum; Et quidem ut refert Surius o. i. in Vita S. Guillelmi Archiepiscopi Bitu-

ricensis qui vixit temporibus Innocentij III. ille sanctus prius sumpsit Extremam unctio- Sacramentum, deinde Viaticum. Idem de S. Malachia scripsit S. Bernardus. Paulinus in Vita S. Ambrosii ait eum sumpto Viatico expirasse: Idem ait Metaphrastes de S. Chryso. Ratio veterum fuit Extremæ unctiois ex Institutione: qui quidem duplex est; 1. sanitatis recuperandæ: 2. auferendarum reliquiarum peccati: ad 1. effectum necesse est ut non sit salus desperata: 2. est optima dispositio ad Eucharistiam. Sed nunc immutatus ordo: quia cum differatur in extremum tempus ne tereantur ægroti, non differtur Communio ob varia quæ contingere possunt: nam extrema unctio dari potest, etiam non sentienti, & quidem sæpe utiliter, unde à nonnullis veteribus appellatur penitentia infirmorum. Agamus itaque prius de Viatico: postea de Extrema unctioe dicemus.

Tria tempora spectanda sunt: 1. ante summptionem: 2. cum sumitur: 3. post summptionem. Quoad 1. disponere nos oportet variis actibus virtutum & variis affectibus, quia nunc ultimò recipi debet. Sed præsertim tria sunt cogitanda: 1. ratio Institutionis huius Sacramenti: 2. effectus: 3. ratio pignoris quod datur, immo artha est cælestis beatitudinis; nam pignus auferitur, sed artha perficitur. Quoad 2. adorandum est Sacramentum quantum fieri potest devotione: Sumendum est pari affectu, & si vires ferre possunt flexis genibus & aperto capite. Et ferè ita fit, ut eo tempore vires reddantur: Ita S. Guillelmus flexis genibus sumpsit, ita S. Malachias, ita S. Hieronymus, & alii multi. Mirandum deinde est quod ad nos venite dignetur Christus, præsertim eo tempore: unde faciendus est actus profundissimæ humilitatis, & ardentissimæ fidei, & charitatis maximæ. Quoad 3. seu post summptionem. 1. gratias agat Deo moribundus de omnibus beneficiis totâ vitâ acceptis, ac fin-

ac singulariter de isto. 2. veniam petat omnium commissorum, suamque nunc causam agat, ut sibi Iudicem propitium efficiat. 3. vitam, & mortem, suaque omnia offerat. 4. ei suam agonem commendat, atque optet ab eo nunquam separari, dicendo cum Sponsâ, *Tenui eum*, &c. 5. petat perseverantiam, & auxilium contra tentationes &c.

V. Procuranda est Extrema unctio, quam petere oportet: de qua S. Iacobus cap. 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Primus itaque effectus Extremæ unctionis est sanitas corporis: is si expediat ægroto: unde non tam differri potest, ut sit inutilis ægro; neque enim Deus facit aperta miracula sine necessitate; & ideo hominibus damnatis ad mortem non datur, tum quia nec prodesse potest ad sanitatem, nec opus habent illo Sacramento, quia pollent & animi & corporis viribus. Refert S. Bernardus de S. Macharia, cum tardius alicuius feminæ hoc Sacramentum acceperat, illaque expirasset, tota nocte suis lachrymis ei vitam reddidisse, & eam sacro oleo unxisse, & ita in multos annos eandem convalescere. Alter effectus est, ut, si non sit utilis sanitati, sedentur dolores, & detur animo robur, secundum illud: *& alleviabit eum Dominus*: 3. remittuntur per illud reliquæ peccatorum, hoc est, mortalia, si aliqua occulta superessent; deinde venialia ad quæ non est effectus: nam formæ Sacramentorum operantur secundum suam significationem, atque significant remissionem peccatorum admissorum occasione quinq; sensuum, quibus omnia peccata significantur, quia omnia intrans per sensus, 4. ungitur anima ut pugnet adversus tentationes Dæmonis, ut pugil. 5. adjuvat hoc Sacramentum ad vitanda peccata, quæ in extræo committi possunt. 6. conducit ad finem, & ad perseverantiam, itaque & torpentem animum

excitat, & amolitur terrores qui eo tempore occurrunt. *Vt exhiberet faciem in oleo.* Poterit illud sumendum est cum attentione ad significationem: nam ut modò dixi significantur per singulos sensus; ut intelligat æger se per sensus peccasse; & aditum dedisse ad omnia. Item ungitur æger tum ad sanitatem corporis & animæ, tum ad dispositionem athleticam. Deniq; unctio fit solo oleo non autem chrismate; ut æger intelligat se in sola Dei misericordia confidere, non autem in fama sanctitatis, & in suæ virtutis opinione.

VI. Si sanitas sit omninò desperata, atque certum periculum, iterum ac sæpius sumus admonendi. Tum vero rejicenda sunt omnia alia negotia, & in actus sequentes intendendus animus. 1. offerenda Deo vita cum resignatione summa ac si illa oblatione amitteretur. Tum uti dixit Isaias Ezechia: ultima mandata commendanda sunt vxori, liberis, & domesticis: ita fecit Iacob jam moriturus: ita Christus in cruce alloquens Matrem & Ioannem. 2. disponendus animus adversus tentationes per actus fidei, spei, & charitatis. Quoad fidem 1. Pronuntiandum symbolum. Profiteri se oportet Catholicum. Gratia agenda Deo de fide, & in signum eius rei, agenda quæ hanc fidem protestantur: lucrandæ Indulgentiæ, jubendum ut nobis morientibus tradatur ceterus benedictus, & accipiendus cum eo sensu, ut Sponso occurramus habentes lucernas ardentes in manibus. Quoad spem 2. audienda Passio Christi. Pronuntiandæ quædam orationes breves: *Iesu Fili David miserere mei: Deus propitius esto mihi peccatori, In te Domine speravi, non confundar in aeternum.* Invocanda Virgo, & Sancti, & Angelus. Recitandæ per alios Litanie, Imperandæ preces, Speranda resurrectio sui corporis, & vita æterna 3. Contra odiû Dei actus amoris exercendi. Adoranda, benedicenda, & amanda est Trinitas: Invocandus & appellandus Christus

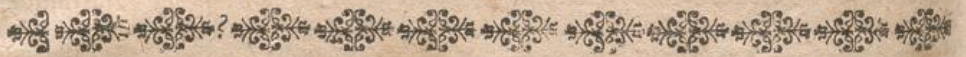
Dominus. Exosculemandus Crucifixus. Amen veni Domine Iesu. Eliciendi iterum actus contritionis, & sapius pronuntianda, lucranda Indulgentiæ causa, nomina Iesus & Mariæ. Ornandus lectus cum Sponfa, sed virtutum actibus, & præsertim humilitatis: Tunc enim Principes appellantur nomine proprio, quod Maximilianus Imperator, & Neposeius Carolus V. multis ante mortem diebus voluerunt. ut & Rabbi Salomon observat de Davide, eum à Scriptura, in morte solo nomine fuisse appellatum. 3. Reg. cap. 2. *Appropinquaverunt dies David ut moreretur?* Item actus obedientiæ producendi, patientiæ, misericordiæ,

confidentiæ, & pœnitentiæ, exemplo Augustini qui ante mortem recitabat Psalmos pœnitentiæ, dicens nullum Christianum absque pœnitentiâ decedere debere: Quin & multi iubent se deponi in cinere ut S. Franciscus. 4. Demum cum paulatim destituimur viribus, gratiæ iterum Deo agenda, Deo iterum vita, & omnia nostra offerenda, & tandem finiendum in illa voce *Pater in manus tuas* & in nominibus Trinitatis, & Iesu, & Mariæ.

Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant novissima mea horum similia.

Amen.

* *

FERIA TERTIA.

HEBDOMADÆ SANCTÆ.

CONCIO PRIMA.

Elapsum vitæ tempus considerandum: & quomodo.

Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anima mea. Isaia 38.

HOC commune dictum est Patrum spiritualium, defectum in vita interiori communissimum, & unde omnia ferè mala oriuntur esse defectu reflexionis: de quo saepe conqueritur Scriptura: Ierem. 12. *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde:* Isaia 57. *Iustus perit, & non est qui recogitet in corde suo:* Ira Moles in suo Cantico. *Vitam saperent & intelligerent ac novissima providerent.* Et quidè iure merito. 1. Quia reflexio est propria hominis cognitio, nam animalia non utuntur reflexione: immò neque sensus in seipsum reflectitur, neque phantasia hominis, sed solus intellectus. 2. Quia prima actio

directa vix monet movetque, & vix est principium operationum inde procedentium propter breviter. 3. Quia reflexio proprie pertinet ad discursum, unde quæ primo occurrunt habent ferè rationem antecedentis, reflexio consequentis. 4. Quia ferè non meminimos primarum actionum directarum, unde tam multa transeunt in oblivionem, & sola ferè reflexio manet recordatione: hinc accidit ut contemplativi maneant saepe sine actione, & vix meminerint eorum quæ cogitarunt. 5. Quia non satis res cognoscitur, per primam cognitionem, & per primum intuitum, sed sapius iteranda est cognitio ut afficiat.

His